

РОЛЬ ДЖАЗ-КЛУБІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ДЖАЗОВОГО ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ В УКРАЇНІ.

Анотація

Дана стаття присвячена актуальній проблемі національної джазології – дослідженню основних напрямків діяльності найбільш дієвого і результативного просвітницько-пропагандистського осередку джазового мистецтва – джаз-клубів, які стали невід’ємною частиною музичного життя регіональних центрів джазового фестивального руху в Україні в період 1990-2012 рр.

Ключові слова: джаз-клуби, джазові фестивалі, джазово-фестивальний рух, регіональні центри джазово-фестивального руху.

Зоряна Рось

Роль джаз-клубов в организации музыкальной жизни региональных центров джазового фестивального движения в Украине.

Аннотация

Данная статья посвящена актуальной проблеме национальной джазологии – исследованию основных направлений деятельности наиболее действенной и результативной просветительско-пропагандистской организации джазового искусства – джаз-клубов, которые стали неотъемлемой частью музыкальной жизни региональных центров джазового фестивального движения в Украине в период 1990-2012 гг.

Ключевые слова: джаз-клубы, джазовые фестивали, джазово-фестивальное движение, региональные центры джазово-фестивального движения.

Zoriana Ros

The role of jazz clubs in the organization of musical life of regional centers of jazz-festival movement in Ukraine

Annotation

This paper is devoted to the issue of national jazzology – the research of the main activities of the most efficient and effective, enlightenment-propagandist center of jazz art – jazz clubs, that have become an integral part of the musical life of regional centres of jazz-festival movement in Ukraine during 1990-2012.

Keywords: jazz clubs, jazz festivals, jazz-festival movement, regional centers of jazz-festival movement.

Період 60-70-х років ХХ століття для України є важливим з точки зору формування, зародження, відкриття джазового мистецтва. В провідних центрах країни відкриваються джаз клуби, інтенсивно розвивається концертна діяльність, організовуються перші джазові фестивалі тощо. Саме у ті роки відбувається професійна орієнтація на джазову музику. Вагома роль в даному процесі належить дієвому просвітницько-пропагандистському осередку джазового мистецтва – джаз-клубам.

Серед зарубіжних дослідників феномену фестивалю слід згадати П.Паві, який визначає специфіку фестивалю як унікального комунікативного каналу; К.Мошкова – дослідника особливостей організації фестивалів, концертів та роботи джаз-клубів в Америці [5]; О.Баташева, який досліджує історію розвитку фестивального руху як складової світового джазового руху [1] тощо. Проблеми, пов'язані з розвитком фестивального руху в Україні, вивчаються вітчизняними мистецтвознавцями та культурологами і постійно піднімаються в наукових публікаціях, зокрема Ю. Гожик, Я. Іваницької О. Дячкової, О. Зінкевич, М. Копиці, В. Кузик, П. Маркушевського, Л. Мельник, В. Рунчака, І. Сікорської, Г. Степанченко, М. Черкашиної-Губаренко, Ю. Чекана та ін. Слід окремо згадати про дисертаційні дослідження С.Зуєва, К.Резникової, В.Олендарева, В.Романка, М.Шведа.

Але, до цього часу відсутні дослідження щодо вивчення діяльності основних структурно-організаційних осередків джазового мистецтва в Україні, які виконують цілий ряд культурологічних завдань переважно організаційного та просвітницько-пропагандистського характеру і з яких найбільш дієвими та результативними в своїй діяльності стали джаз-клуби, які були ініціаторами в проведенні багатьох джазових фестивалів переважно у визначених центрах розвитку джазово-фестивального руху в Україні. Таким чином, саме даний аспект дослідження і визначає актуальність пропонованої публікації.

Метою даної статті стало дослідження основних напрямків діяльності джаз-клубів у визначених регіональних центрах розвитку джазово-фестивального руху в Україні на період 1990-2012 рр.

Протягом 1990-2012 рр. в Україні проходив процес формування регіональних центрів фестивального джазового руху, які вирізнялися великою кількістю проведених джазових форумів, високим виконавським рівнем і які відобразили особливості та можливості конкретного регіону.

На основі огляду проведених джазових фестивалів протягом досліджуваного періоду визначилась степінь участі переважно обласних міст України в розвитку даного мистецького руху [9].

Фестивалі відіграли значну роль у формуванні мистецького середовища у ХХ столітті, що стали загальноновизнаним й традиційним на поч. ХХІ ст. Фестивальний процес стрімко розвивався і тепер більшість усіх подій музичного мистецтва в Україні відбувається саме в межах численних фестивалів, що проводяться впродовж усього календарного року. Маючи на меті популяризацію тих або інших мистецьких проектів серед широкої аудиторії, фестивалі формують новий регламент культурного життя, нову модель споживання мистецтва та задоволення культурних потреб виконавців і слухачів. Якщо раніше публіка “існувала” в часовому вимірі від концерту до концерту, від гастролей до гастролей, від сезону до сезону, то тепер – від фестивалю до фестивалю. Фестивалі як форма існування музичного мистецтва утворили своєрідну альтернативу концертним сезонам, а також календар новітніх українських свят або, за визначенням О. Дячкової, “фестивальне коло”, і стали однією з головних ознак сучасного культурного простору України. За два десятиліття фестивальний музичний рух набув надзвичайно широкої популярності й охопив практично всі “консерваторські” міста та навіть деякі села [3, 11].

Міське середовище як форма культурної взаємодії різних людей та їх об'єднань стає особливим центром із інтенсивними процесами глобалізації. Воно не лише поєднує в собі ринково-економічну, політичну, гуманітарну, освітню чи мистецьку специфіку співпраці різних людей та груп, а й надає можливості для їх індивідуального розвитку, враховуючи потреби особи в комунікації та збереженні особистого простору. “Процеси глобалізації актуалізують міста як культурний та інноваційний центр розвитку всієї національної держави, адже саме міста концентрують у собі творчий потенціал та надають простір для інновацій” – зазначає в своїй статті Ж.Мечкало [5,55]. Основні аспекти, які характеризують місто, – це рух, інфраструктура, швидкість інформаційного потоку та суспільні зв'язки.

Саме в містах концентруються різноманітні думки, ідеї, мистецькі проекти і творчість, активно функціонують молодіжні об'єднання, організації, клуби, розвивається концертне життя і сервісне обслуговування тощо. Тут людина має змогу здобути освіту, різноманітні знання та інформацію, не віддаляючись від світових процесів. Місто стає тим середовищем, де акумулюються всі творчі сили індивіда, який ділиться своїм талантом і працею з іншими. Воно об'єднує різних людей як центр, що стимулює творчі, індивідуальні та колективні процеси співпраці, даючи змогу вирішувати важливі економічні, культурні, соціальні чи екологічні проблеми. Унікальною є співпраця різних людей, яких об'єднує ідея чи галузь професійного спрямування, наприклад, клуби або об'єднання за інтересами, зокрема, в контексті нашої теми, – джаз-клуби та інші музичні клубні заклади, а також великі масові заходи, наприклад, музичні фестивалі і проекти тощо.

Прикладом такої взаємодії є міжнародний контакт із іншими учасниками проекту. Водночас місто забезпечує простір не лише для здійснення запланованого, а й задоволення емоційних, естетичних та природних потреб. “Входячи у широке коло взаємодії в містах, люди постійно змінюють та перетворюють навколишній світ” [1]. Сучасне місто – це своєрідний центр обміну ідеями і ресурсами – від мистецтва до політики. Навіть відстаючи економічно, кожне місто поступово стає включеним у глобалізаційні процеси і займає там певну нішу.

Безумовно, місто впливає і на свідомість людини, що сприяє виокремленню індивідуального в контексті соціальної взаємодії і співпраці різних людей, груп та громад, яких об’єднує ідея чи галузь професійного спрямування. Прикладом такої взаємодії є мистецькі фестивалі, зокрема джазові, в рамках яких здійснюється міжнародний контакт із іншими учасниками мистецького проекту. За своєю формою музичні фестивалі проводяться як цикли концертів і музичних спектаклів, об’єднаних загальною назвою, єдиною програмою і, зазвичай, проходять в особливо урочистій обстановці. Для фестивального руху характерна необмеженість заходів за тривалістю (від декількох днів до року) і змістом. Існують монографічні музичні фестивалі (присвячені музиці одного композитора), тематичні (присвячені певному жанру, добі або стилістичному напрямку), виконавського мистецтва тощо. Їх організацією займається державна і місцева влада, філармонії, музичні товариства, а також приватні фірми та окремі продюсери. Музичні фестивалі можуть проводитися регулярно (щорічно, раз в 2–4 роки) або у зв’язку з будь-якими урочистими подіями і влаштовуватись зазвичай в містах, що славляться музичними традиціями або пов’язані з життям і діяльністю великих музикантів, хоча деякі фестивалі проводяться з рекламною метою (для залучення туристів). В рамках музичних фестивалів часто проводиться значна частина музичних конкурсів, які стали їх важливою складовою.

Сприймавши Незалежність як можливість підвищення музично-культурного рівня, практично всі міста України долучилися до “змагання” на проведення найбільшої кількості фестивалів і їх “міжнародний” статус. Поряд із спробою Києва затвердити себе адміністративною столицею і культурним центром спостерігається тенденція до створення альтернативних локальних центрів. Такими є насамперед консерваторські міста, що мають досить розвинену систему музичної освіти, закладів культури і творчі колективи, розвинену сітку структурно-організаційних та просвітницько-пропагандистських осередків, таких, наприклад, як джаз-клуби, музичні клубні заклади, видавництва, мистецькі агенції та компанії, громадські організації, розвинену підтримку українського джазового мистецтва в рамках міжнародного культурного співробітництва, різноманітні культурно-мистецькі центри, розважальні заклади тощо. Процеси децентралізації культурного простору України і розповсюдження фестивального руху знаходяться у відносинах

взаємної залежності. Фестиваль стає оптимальною формою проведення музичних акцій, яка характеризується великою резонантністю і відповідає прагненням міст і регіонів підвищити свій статус.

На основі огляду започаткованих і проведених джазових фестивалів в Україні за період 1990-2012 рр. було визначено ступінь активності окремих міст України в розвитку даного мистецького руху, що дає підставу констатувати – в Україні в даний період були сформовані регіональні центри джазового фестивального руху, які репрезентують високий виконавський рівень та визначають особливості і досягнення в даній сфері окремого взятого регіону [7].

Основою на адміністративному регіональному поділі України, розміщеному на сайті <http://uk.wikipedia.org/wiki> і проведеному дослідженні, своєю активністю серед міст України виділяються переважно обласні центри, зокрема: в Західному регіоні – м.**Львів та обл.**; в Східному – м.**Харків** та м.**Донецьк**; в Південному – м.**Одеса та обл.** і м.**Севастопіль**, в Центральній частині України – м.**Дніпропетровськ та обл.**; в Північній – м.**Київ**, які можна рахувати центральними містами-осередками розвитку джазово-фестивального руху в Україні. Саме в них було започатковано або відроджено п'ять і більше джазових фестивалів, більшість з яких стали міжнародними і відомими далеко за межами України. Саме вони визначають престиж нашої країни на міжнародних форумах і дають потужний стимул для розвитку української джазової культури. Наприклад, в м.Львові було започатковано за цей період 5 нових міжнародних джазових фестивалів, з яких два стали великими фестивальними форумами – “Alfa Jazz Fest” та “Jazz Bez”, а у Львівській обл. в свій час виникло 2 міжнародні фестивалі – “Свірж”(с.Свірж) та ”Fort.Missia”(с.Поповичі); всі 8 нових джазових фестивалів в м.Одеса отримали статус міжнародних (“Два дні та дві ночі нової музики”, “Джаз-Карнавал” – “Odessa Jazz Fest”, “Ukraine Jazz summer” та ін.), а м.Південне Одеської обл. стало відоме двома фестивалями – Міжнародним дитячим джазовим фестивалем ім.Леоніда Утьосова в Південному (“Дитячий джазовий рух”) і фестивалем “Сосо. джаз...” (Памяті Сосо Іремашвілі) тощо.

Але незмінним лідером в даній галузі, безперечно, лишається місто Київ, яке є не тільки центром джазового фестивального руху Північного регіону, але і всієї України. Там сконцентровані найкращі сили українського джазу і створені найбільш сприятливі умови для розвитку джазового мистецтва. В місті за скромними підрахунками за даний період було започатковано біля 20 джазових фестивалів, 12 з яких мають міжнародний статус. Це джазові фестивалі “Єдність”, “Jazz In Kiev”, “Vocal Zone” ім. Володимира Міхновецького, “Метаморфози джазу”, дитячі міжнародні джазові фестивалі “ОКешкін Джаз” і “Атлант – М”; участь у міжнародних джазових форумах разом з іншими містами України –

“Дніпрогастроль”, “Ukraine jazz summer”, “Бразил Босанова Джаз Фест”, ”Jazz Bez” тощо.

Отже, розглянемо діяльність джазк-клубів у вище зарегламентованих регіональних центрах розвитку джазово-фестивального руху в Україні.

Західний регіон – м.Львів. Розвиток джазового мистецтва у Львові безпосередньо пов’язаний з діяльністю різних мистецьких об’єднань. Тут ще до 60-х років існував “*Теа-джаз*”, який виховав багатьох львівських джазових музикантів. Згодом з’явилися оркестри, ансамблі і джазове мистецтво у місті дістало серйозний розвиток та набуло самобутнього вигляду. Серед музикантів, які починали джазовий рух у Львові, були: М.Скорик, О.Авдєєв, М.Ярошевський, М.Балабан, І.Хома, Ю.Яремчук, В.Кіт, А.Орехов, Ю.Шацький, Р.Рак, З.Ковпак та ін.

У 1993 році було засноване Мистецьке Об’єднання “*Дзига*” – організація митців, громадських діячів, підприємців, яка ініціювала проведення і діяльність різноманітних культуро-творчих осередків і проектів (клуби, фестивалі, медіа-проекти тощо). Воно виникло в результаті об’єднання середовища громадських діячів Студенського руху періоду здобуття Україною незалежності (“Студентське братство” 1989 - 1993), середовища авангардного мистецтва (“Шлях” 1989 – 1992) та музикантів тогочасного андеграунду Львова (“Клуб шанувальників чаю”, “Мертвий Півень”, фестиваль андеграунду “ВиВих” тощо). За період своєї діяльності мистецьке об’єднання “Дзига” організувало і провело безліч творчих акцій, залучаючи до їх втілення провідних митців не лише з України, але й з Польщі, Австрії, Словаччини, Чехії, США, Росії, Японії.

Тривалий час музичне середовище міста організовується “*Джаз-клубом. Львів*”. Засновниками клубу, як зазначалось вище, стало мистецьке об’єднання “Дзига” на чолі з М.Іващиним, а також відомі Львівські джазмени: М.Токар, Д.Винницька, І.Гниддин, А.Литвинюк. Мета клубу – розвиток та популяризація якісного джазу, виховання та просування молодих виконавців, налагодження механізмів організації джазових концертів та фестивалів, обміну інформацією, спілкування із середовищами інших міст та виходу львівського джазу на провідні європейські сцени.

Джазові вечори також часто проводяться в клубі “*Picasso Jazz Club*”, який був створений у 2010 р. на базі заснованого 14 червня 1997 р. львівського клубу “Picasso” і неодноразово був співорганізатором різних фестивалів: “Jazz Bez”, “Тиждень сучасного мистецтва” тощо; в клубі “*Лялька*” (етно-джаз) — культовий львівський клуб, який був створений у 1994 році як один із центрів львівської рок-культури 1990-х і 2000-х років, а з 2007 року перетворений на джаз-клуб (Назва походить від того, що клуб знаходиться в приміщенні Львівського обласного Театру ляльок); “*Cульт Live Music Club*”, в якому звучать в “живому”

виконанні професійних музикантів, ансамблів та гуртів – гостей з усього світу, найкращі у місті концертні вечори у стилях Jazz, Funk, Blues, Soul, World music, Balcan, Rock, Reggae, Latin, Retro, Rock'n'Roll ,.

Східний регіон – м. Донецьк. Одним з перших джаз-клубів в Україні з'являється джаз-клуб саме у Донецьку. У 1967 р. відомий колекціонер джазової музики, один з відкривачів джазу в Донецьку, а в кінці 90-х – автор і ведучий програми “Джаз-тайм” на радіо “Європа +”, В.Дубільєр організував перший джаз-клуб “Донбас-67”. Він став не тільки першим президентом донецького джаз-клубу, але і організатором першого джаз-фестивалю “Do#Dж // ДоДж” (1969 р.). Серед засновників клубу був і нинішній академік, а на той час студент, С.Комісаренко, художник О.Макаренко. Джаз-клуб мав приміщення у Будинку культури, але часто музиканти збиралися неофіційно у квартирі у В.Дубільєра, на запрошення якого на той час в Донецьк через його закордонні зв'язки приїжджали музиканти з Польщі, Югославії, а сам В.Дубільєр у 1967 р. побував на джазових фестивалях у Празі і Таліні.

Поява джаз-клубу стало початком процесу, який зробив Донецьк музичним центром союзного значення. Без клубу не було б фестивалю, який вперше проведуть два роки по тому і про що у 1967 році творці джаз-клубу ще і не мислили.

16.07.2009 р. донецький джаз-клуб був зареєстрований як Донецька громадська неприбуткова організація “Донецький обласний клуб любителів джазу – “Про джаз” під керівництвом Ю. Панченка. Мета та завдання організації – популяризація та сприяння у розвитку джазового мистецтва в Донецькій області, поширення інформації про джаз, допомога виконавцям джазу, організація та проведення джазових заходів. В тому ж році з'являється ще один осередок, в якому поряд з іншими звучать джазові композиції – це громадська організація “Донецький клуб любителів шансону “Музика кохання”.

м. Харків. Харківський джаз-клуб “Jazzter” був відкритий у серпні 2008 р. як ресторан-клуб. У цьому просторому, затишному і світлому закладі в одному з залів знаходиться сцена, бар зі столиками де зосереджена вся джазова сутність Jazzter'a. Проведення джазових концертів часто можна зустріти на афішах арт-клубу “Корова”, клубу “Жара Rave Club” та ін. Велику роботу по пропаганді джазового мистецтва через реалізацію різноманітних джазових проектів проводить Арт-клуб “Pintagon”, який також бере активну участь у проведенні джазового фестивалю “Kharkiv Za Jazz Fest”. В свою чергу Незалежний культурний центр “Indie” підтримує проведення харківської частини Міжнародного джазового фестивалю “Jazz Bez” – найбільшого джазового фестивалю в Україні.

Південний регіон – м.Одеса. Одеса була колыскою українського джазу, мистецтво якого в Україні почало розвиватись та існувало ще до 60-х років. Саме

там з одеським “Теа-джазом” починав свою творчу діяльність великий Леонід Утьосов, створюючи високі джазові традиції. Тому не дивно, що саме в Одеській обл. в м.Південне був започаткований Міжнародний дитячий джазовий фестиваль ім.Леоніда Утьосова, який часто називають “Дитячим джазовим рухом”.

У 1979 р. одним з перших в Одесі з’являється джаз – клуб “*Рифф*”, який очолив Ю. Юстратов, а пізніше в 90-х рр. фундатором одеського джаз-клубу та утьосівського фестивалю, засновником і художнім керівником Одеського биг-бенду став М.Голощанов. В активах джаз-клубу – організація та проведення фестивалю “*Odessa JazzFest*”, в рамках якого постійно відбуваються клубні концерти та джем-сейшени.

Джаз в Одесі звучить і в інших клубах міста. Зокрема, в джаз-клубі “*Алькапоне*” і особливо в кафе “*19.53*”, про яке говорять – “трохи інше” кафе. Це водночас і джаз-клуб, і кафе, і концертний зал, в якому часто організовуються джазові вечори.

м.Севастопіль. Розвитком джазового мистецтва в Севастополі займається Джаз-клуб, який був створений у 2009 році. Мета клубу – за допомогою джазових концертів подолати “джазову безграмотність” севастопольців. 10-18 квітня 2009 р. в Севастополі пройшов міжнародний джазовий фестиваль “*Jazz Bez*” , який за заявою першого заступника голови СМДА В.Казаріна, зібрав найбільших музикантів України і Росії, країн Чорноморського басейну, Європи, Америки тощо. І впродовж цих років “Севастопільський джаз-клуб” був одним з організаторів фестивалів “*Jazz Bez*” (2009, 2010, 2011 р.). Вже на першому фестивалі в Севастополі виступило три десятки колективів, у яких грали більше сотні музикантів зі США, Канади, Австрії, Франції, Греції, Ізраїлю, Німеччини, Росії, Литви, Польщі та України.

Популярним в м.Севастополі є “*Центр культури і мистецтва*” (*ЦКИ*), який став провідним закладом культури і мистецтва і який зібрав під своїм дахом велику кількість дитячих, аматорських та професійних гуртків та колективів. Тут регулярно проходять цікаві концерти і гастролі відомих колективів і виконавців, а також він пропонує якісну освіту і цікаве дозвілля. В ньому працюють професійні, освітні , а також творчі колективи. Центр культури і мистецтва в Севастополі проводить міські свята і фестивалі, культурні заходи і вистави. В центрі створені 25 професійних і аматорських колективів, що займаються різними видами творчості, і 12 з них присвоєно назву “народних”.

Центральний регіон – м. Дніпропетровськ. Дніпропетровськ також прилучився до перших лідерів джазової клубної роботи. У 1961 р. у Дніпропетровську було організовано перший джаз-клуб в кафе “*Чиполіно*”, в концертах якого брали участь відомі в майбутньому музиканти: В.Коновальцев (саксофон), Ю.Біленко (саксофон), В. Куцинський (контрабас), Ю. Генбачів

(барабани), О.Куценко (барабани), запрошеними гостями джаз-клубу в ті роки були відомі музиканти К.Орбелян, О.Лундстрем, аранжувальник та диригент М.Цигуткін.

Перший “справжній” джаз-клуб, який працював на громадських засадах, був заснований у Дніпропетровську групою ентузіастів і шанувальників джазу – Ю.Байсаголовим, А.Заславським, В.Задонцевим, Л.Шагіной, Г.Смірновим, Ю.Піваком, А.Козловим і відкрився 22 травня 1967р. в кафе “Мрія” Південного машинобудівного заводу (на два дні раніше, ніж джаз-клуб в Донецьку) під називою “*Blue Note*”. Вона була запозичена з дуже відомого американського пластиночного лейбла з рекламним слоганом “найпрекрасніший джаз”. Активісти джаз-клубу розгорнули бурхливу діяльність, метою якої була популяризація джазової музики, знайомство з її історією, виховання у слухачів гарного музичного смаку. Практично щотижня в “Мрії” проходили лекції-концерти, присвячені відомим джазовим виконавцям і композиторам, які супроводжувалися прослуховуванням записів кращих зразків вітчизняного та зарубіжного джазу, а також організовувались концерти дніпропетровських самодіяльних джазових колективів та гастролерів – оркестрів під управлінням В.Людвіковського, Ю.Саульського, Ризького естрадного оркестру тощо.

На початку 1968 року актив джаз-клубу спільно з міськкомом комсомолу почав підготовку до першого в Дніпропетровську фестивалю джазової музики , який відбувся у квітні того ж року. Фестиваль джазової музики “Юність – 68” проходив у залі інституту Укргіпромезу . До початку 70-х років у розвитку радянського та Дніпропетровського джазу починають відчуватися перші серйозні труднощі. Але члени Дніпропетровського джаз-клубу не втрачають ентузіазму і в результаті їх самовідданих зусиль у 1973 році в місті проводиться черговий, вже п'ятий за рахунком фестиваль джазової музики “Юність-73”.

90-ті роки це період активної музично-просвітницької роботи. Вірні своїм традиціям ентузіасти джазу не залишають цілей, проголошених першим джаз-клубом: навчити слухачів розуміти джаз, прищепити любов і смак до цієї дивовижної музики. На теперішній час на сайті http://gorod.dp.ua/out/clubs/catalog/?place_type=18 зазначено про існування 10 джаз-клубів в м.Дніпропетровську. Це клуби, де можна почути джазову музику, але вони надзвичайно різні щодо музичних програм. До найбільш відомих з них відносяться: Джаз - клуб “*Цену*” – найвідоміший паб Дніпропетровська, який став місцем де звучить справжній живий джаз. Робота клубу сприяє міжкультурному діалогу і надає підтримку молодим виконавцям, заохочує художнє новаторство, імпровізацію , нові форми творчої діяльності, а також використання традиційних музичних форм при створенні нових жанрів тощо; Джаз-клуб “*Kommon bar / Cotton Bar*” (Bar, Jazz Club, and Performing Arts Venue), де

звучить музика в стилі джаз,блюз, рок-н-ролл, поп, рок. Це одне з найяскравіших місць, що відрізняється своєю індивідуальністю, де кожен може доторкнутися до часточки джазової культури; музичний клуб *“ПроJazz”*, в якому відбуваються концерти і виступи молодих музикантів та ін.

Північний регіон – м.Київ. Місто Київ займає особливе місце в розвитку джазової клубної справи. У 60-х роках у джазі з’явилися імена, які прославили місто Київ: В. Симоненко, Є.Дергунов, В.Молотков, А.Шарфман, Є.Яценко, К.Ходос, З.Народецький, В.Дмитренко, В.Ільїн та ін.

У Києві джаз формувався, розвивався і сконцентрувався в основному в джазових клубах. Ідея створення клубу виникла у найвідомішого українського джазового діяча В.Симоненка, коли він переглядав підшивки джазових журналів і побачив повідомлення про те, що в Ленінграді в 1958 році відкрився перший в Союзі джаз-клуб. 17 березня 1962 відкрився перший в Україні київський міський джаз-клуб. Він був очолений Б. Шелунцовим та В. Симоненко, а у 1965 р. відбулася його реорганізація: змінилася назва - МКМ (Молодіжний клуб *“Мрія”*), під егідою якого в місті проводились джазові концерти. Згодом у 1966 р. відкрилася федерація молодіжних клубів (ФМК), де був проведений перший в Україні конкурс джазових ансамблів і виконавців.

Пожвавлення роботи клубного джазу спостерігається на початку 90-х років – років незалежності. Саме у 90-ті роки починає діяти у Києві джаз-клуб *“Динамо люкс”*, де О.Коган проводив джазові концерти і завдяки яким почали активно спілкуватись між собою українські музиканти, які демонстрували свої сили у Києві, бо тільки тут, у столиці, була робота для джазових виконавців. Починають видаватися перші збірки (Jazz Inside) та перші альбоми українських джазменів, таких як гурт *“Схід Site”* та гурт *“Fest”*.

Згодом в Києві була започаткована ціла сітка джазових або арт-клубів, напрямок діяльності яких була спрямована в основному на організацію джазових концертів як молодих виконавців, так і іменитих джазменів, іноді – джем-сейшенів і майстер-класів. Найбільш відомі з них: специфічний джаз-клуб *“A7”*, з відкриттям якого можна було почути найвідоміших світових зірок джазу, побувати на унікальних майстер-класах і просто насолоджуватись справжнім *“живим”* виконанням; джаз-клуб *“Джорджія”*, який з’явився на місці книжкової кав’ярні *“Квартира Бабуїн”* в листопаді 2007 р. з дивовижними звуками джазу, блюз, і улюбленим напрямком музики чорношкірих – соул; джаз-клуб *“Jazzva Do It”*, який був заснований у березні 2011 р. на базі Національного університету Києво-Могилянської академії і метою якого є популяризація джазу в Україні та створення умов для розвитку творчості молодих музикантів. У пресрелізі клубу зазначено: *“Пий джез. Слухай каву. Коли грається гарний джез — він летиться, його можна пити. Коли в джезві вариться кава — вона дихає, піниться, грає, її можна слухати”*.

Джаз-клуб організував ряд джазових концертів та став центром перегляду проектів в рамках фестивалю “Jazz Bez”. 13 та 14 грудня 2012 р Джазовий клуб “Jazzva” спільно з Мистецьким об’єднанням “Дзига” (Львів) та Польським інститутом приймав у Києві XII Міжнародний джазовий фестиваль Jazz Bez. Поряд з вище згаданими джаз-клубами в Києві активно працювали джаз-клуби “ДК” трамвайно–тролейбусного управління, джаз-клуб *РЦНК*, “*Cotton Club*”, “*Jazzva*”, “*Bratislava Club*”, “*Джаз клуб*” (бул. Дружби Народів), дуже часто джаз лунає в одному з найкращих арт-клубів України – Арт-клубі “44” та ін.

З проведеного аналізу діяльності джаз-клубів в центрах розвитку джазово-фестивального руху в Україні випливає:

1. Джаз-клуби, які переважно були зареєстровані як громадські організації, як об’єднання за інтересами, починають відігравати суттєву роль в організації музичного життя міст України і особливо в регіональних центрах джазово-фестивального руху – в містах Києві, Львові, Одесі, Донецьку, Севастополі, Харкові і Дніпропетровську.

2. На початковому етапі діяльність більшості джаз-клубів була спрямована на знайомство з історією джазу, проведенні лекцій-концертів, присвячених відомим джазовим виконавцям і композиторам, які супроводжувалися прослуховуванням записів або відео кращих зразків вітчизняного та зарубіжного джазу, що мало за мету навчити слухачів розуміти джаз, прищепити любов до цієї дивовижної музики, виховати у них гарний музичний смак.

3. Основний напрямок діяльності джаз-клубів був сконцентрований в основному на вихованні та просуванні творчої молоді; організації джазових концертів як молодих виконавців, так і іменитих джазменів; налагодженні механізмів організації джазових концертів та фестивалів; реалізації мистецьких проектів; обміні інформацією на творчих зустрічах з відомими музикантами та передачі ними вмінь молодому поколінню через організацію джем-сейшенів і майстер-класів; спілкуванні із музичним середовищем інших міст і країн та вихід українського джазу на провідні європейські сцени.

4. В своїй більшості, як зазначає В.Романко, “саме джаз-клуби стали ініціаторами проведення нових джазових фестивалів ...” [7. 64]. Проведений огляд діяльності джаз-клубів переконує, що саме вони найчастіше ініціюють проведення українських джазових фестивалей та конкурсів, які є найвищою формою презентації якісного рівня досягнень творчості композиторської та виконавської майстерності музикантів в даній галузі музичної культури.

5. Особлива роль джаз-клубів у вищеназваних регіональних центрах розвитку джазово-фестивального руху спостерігається в організації міжнародних джазових фестивалів, особливо тих, які відзначаються багаторічними традиціями, мають свою публіку, своїх фанатів і слухачів. Саме такі джазові фестивалі, як переконує

світовий та український досвід, є своєрідними центрами або двигунами, які визначають напрямки розвитку музичного мистецтва, формують нові ідеї, відкривають нові безмежні горизонти творчої діяльності. Адже фестиваль – це не тільки свято і насолода для публіки, а й своєрідний механізм регулювання та корекції естетичних смаків, поглядів, утвердження певних ідеалів. Це – і перевірені практикою новації та визначення пріоритетів, і пошук нових шляхів розвитку музичного мистецтва тощо.

Список використаних джерел:

1. Голубович О. Вплив міста на життя людини в добу глобалізації [Електронний ресурс] / О. Голубович – Режим доступу: [www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Visnyk /Filos_visnyk_15/27_15.pdf](http://www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Visnyk/Filos_visnyk_15/27_15.pdf).
2. Доценко А.І. Адміністративно-територіальний устрій та розселення в Україні / А.І. Доценко. – К., 2003. – 63 с.
3. Дячкова О. “Київ Музик Фест-95” / О. Дячкова // Музика. – 1996. – №1. – С. 10–11.
4. Культурна політика в Україні. [Електронний ресурс] // Аналітичний огляд під ред.. О.Гриценка.– Укр.центр культурних досліджень Мін.к-ри та туризму України – 2007. Режим доступу: http://culturalstudies.in.ua/zy_2007_sl.php
5. Мечкало Ж. Сучасне місто в умовах глобалізації /Ж. М. Мечкало // Вісник НТУУ “КПІ”. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3 – К., 2011. – С. 55-59.
6. Кизлова О. Джаз против попсы - битва титанов [Електронний ресурс] / Ольга Кизлова // Зеркало недели. Украина – М., 2011. – № 36, 07 октябрю –Режим доступу: [http:// gazeta.ua/articles/events-journal/372229](http://gazeta.ua/articles/events-journal/372229)> Gazeta.ua </ a>.
7. Романко В. Джаз в музичній культурі України: соціокультурна і музична інтерпретації: дисертація на здобуття наук. степені канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 “Музичне мистецтво” / Володимир Романко – К., 2001. – 177 с.
8. Рось З.П. Український джаз як культурологічна проблема / Зоряна Петрівна Рось // V культурологічні читання пам’яті Володимира Подкопаєва “Культурологічний дискурс сучасного світу: від національної ідеї глобалізації цивілізації”: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-парктичної конференції – К., 2007. – С. 258-262.
9. Рось З.П. Розвиток джазового фестивального руху в Україні в період 1990-2012 рр./ 3-тя Міжнародна науково-практична конференція “Наука і суспільство”. – Лондон, 2013. – 327-340 с.